

թիւնների մէջ, որոնցից մէկը Խոռակերտում, բայց որ զլխաւորն է, նոյնպէս վանքի և կաթուածի գնումներով, ինչպէս Ումեկեաններն ու նրանց ազգականները:

Սրանց և յիշատակարանի եղբայրների նոյնացման մի զժուարութիւն ունինք միայն, ժամանակի երկար աւելութիւնը երկու յիշատակութիւնների մէջ. բայց եթէ ընդունենք, որ Սեբաստիայում յիշուած եղբայրները փոքրահասակ էին, այդ զժուարութիւնն էլ կը վերանայ: Արձանագրութիւնների մէջ Ուքան և Պապքան եղբայրների վերջին յիշատակութիւններն ունինք 1271 և 1274 թուականներին, որ անկարելի չէ 1211 թուին ապրող պատանիների համար. ընդհակառակ զարմանալի զուգահիշութիւն կը լինէր երկու զոյգ տարբեր եղբայրների այս նոյնանուն կրկնութիւնը, այն էլ միմեանցից շատ հեռու շրջաններում: Նոյնացման զէպքում եղբայրների հետ արձանագրութիւնների մէջ յիշուած Դապտայ խաթունը պէտք է հանգուցեալ կրտսեր եղբոր՝ Մերչոյի կինը լինի, իսկ յիշատակարանի Յեւանէս պարոնը նրանց աւագ եղբայրը կամ ազգականը:

Արձանագրութիւններից ամենահինը եղբայրների անուան յիշատակութեամբ Արցախի Մեծարանց Ս. Յակոբի վանքումն է. Ուքան և Պապքան եղբայրները՝ «որդի(ք) Սարգսի հոգո որդոյն» միաբանում են Զալալ Դաւալոյի իշխանութեամբ ՉԱ. = 1252 թուականին, նուէրներ տալիս վանքին և տաս ժամ ստանում իրենց «Մերչո» եղբոր յիշատակին(*):

Երկրորդ հնագոյն արձանագրութիւնը նոյն եղբայրների անունով Խոռակերտումն է՝ 1268 թուականից(**):

ՉԺԷ

1. կառաւ ան
2. մահին այ մեք Ուք
3. անս եւ Պապքանս որդ
4. իք Սարգսի թոռն Հո
5. գոյն միաքանեցաք
6. սք ուխտս հրամանաւ
7. աշխարհադոյս վիպեցին Վղանա

(*) X. B. 1917, 154. Orbeli. Armianskia Nadpis.

(**) Հրատարակում է առաջին անգամ. ընդգծուած տառերը կցուած:

8. եւ sru եւ միաքանեքս ե
9. տուն մեք գՀո
10. գոյն գաղթեսեա
11. և աւրն յամեն եկ
12. եղեցիքս ժամ եք Ամեն s
13. իկնա եւ յեք մեր մահ
14. ուանն մեք առնեն անխախտ(*):

Երկու եղբայրների ամենից կարեւոր արձանագրութիւնը հետեւեալն է, որ գրտնում է կարմիր վանքում Անիի մօտ, Ախուրեանի ափին.

1-2. ի քոխ/ՉԻ.

3. Շնորհիւն այ եւ Ուքան Քարիմադինս եւ եղբայր

4. իւ Պապքան Վախրադինս որդիք Սարգսի թոռն Հոգ

5. ոյն (եւ) հարսն իւ Դապսայ խաթունս գնեցաք զվանս

6. իւր անեմայն սահմանաք հողով եւ ջրով եւ շինեցաք ի կորոյդ եւ զարդարեցաք

7. սպասիւք եւ գրեմաք եւ ընծայեցաք եկեղեցոյս զմեր զանձագին հայրենիքին զխա

8. նապ(ար)ին դանկն որ միջաւրեն եր Շահասպին զվերեւն եւ զներեւն եւ զհարսս կող

9. մանն կուղպակաւովն եւ այգի մի ի Բագրան զԱյգեհարն եւ զԱֆսին կապն եւ

10. զհոսիխոյդ դ. դանկն եւ զջաղաքս: Հայր Սարգիս եւ այլ եղբարքս փոխարեն հասու

11. ցին յանեմայն շաքաքն աւր գ. խորան մեր հաւրն Սարգսի եւ Սրե եւ Մերչե պաւսա

12. րագն եւ գ. աւր Սարգիս արքաունին: որք հակառակ (կ)ան ընծայիցս դասին ի քի

13. ստուք անեն(**). Միխրար գրից

Նոյն եղբայրներն ունին մի չորրորդ աղաւաղ արձանագրութիւն Հոռոմոսի վանքում, որից երևում է, թէ կալուածական գնումներ են կատարել և ուրիշ նուէրների հետ ընծայել վանքին 1274 թուին(***):

(*) Վարդան վարդապետի անուան յիշատակութեամբ կրկին ապացոյցն ունինք Հաղբատի եւ Խոռակերտի հոգեւոր կապերի:

(**) X. B. 1917. եր. 152. Փակագծի մէջ առնուած մասերը ուսուցչապետ Օրբելին է լրացնում: Տես եւ Ալիշան, Շիրակ, 170. սխալաշատ: «Արքաուն» խօսքի նշանակութեան մասին տ. N. Marr. Arkaun mongolskoe naswaniestian. SP. 1905:

(***) Ալիշան, Շիրակ. 173: